

1974

CARLOS ARIAS NAVARRO, PRESIDENT
Carlos Arias Navarro jura el càrrec de president del govern espanyol, nomenat pel Caudillo Franco, amb una salut cada cop més precària. Es converteix en el primer civil que ostenta aquest càrrec durant el règim dictatorial.

El garballó podria desaparèixer en 20 anys

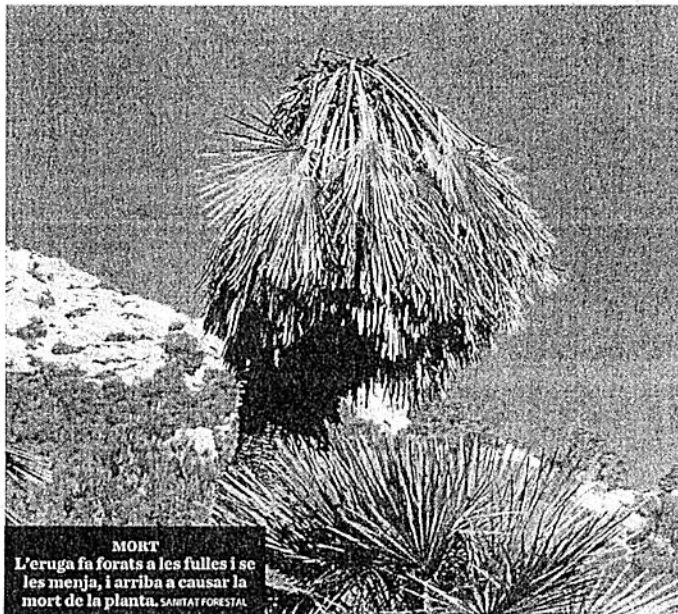
El cap del Servei Forestal adverteix del perill de la 'Paysandisia archon', una plaga de Sud-amèrica

MERCÈ PINYA
PALMA

Igual que el becú vermell, que afecta les palmeres, la *Paysandisia archon*, que ataca el garballó (*Chamaerops humilis*), s'introduí a Mallorca amb l'entrada massiva de plantes per a les urbanitzacions, emperò, a diferència d'aquest, no se'n parla. Tot i aquest silenci, afavorit pel desconeixement, el que és una realitat és que el garballó natural està en perill i, si no es troba remei per al mal que l'arriba a matar, podria arribar a desaparèixer de les Illes Balears "en uns 20-25 anys". Qui ho diu és el cap de Servei de Sanitat Forestal de la Conselleria de Medi Ambient, Luis Núñez, que feu aquesta advertència en el sisè Congrés Forestal Espanyol.

El responsable que aquesta pal·màcia estigui en una situació crítica és una plaga detectada per primera vegada a Mallorca l'any 2002 als jardins de l'hotel Formentor. La plaga es començà a estendre des d'aquest hotel ràpidament fins a altres zones enjardinades de Mallorca "motivada per la venda de material afectat que realitzaren els viviers", assegura Núñez en l'informe *Evolució de l'atac de la 'Paysandisia archon' sobre els garballons de les Illes Balears*. "La manca d'inspecció de duanes pot acabar desembocant en un problema greu", apunta un expert naturalista. Per això el Govern exigeix que totes les palmàcies que es comercialitzen vagin acompanyades d'un passaport fitosanitari, tot i que no és suficient per evitar l'avanç d'aquesta eruga.

Sota el nom científic de *Paysandisia archon* s'hi amaga un lepidòp-

MORT
L'eruga fa forats a les fulles i se les menja, i arriba a causar la mort de la planta. SANITAT FORESTAL

ter, una eruga coneguda popularment com barrinadora del garballó, originària de les regions subtropicals del nord-est de l'Argentina i l'Uruguai i que es documentà a Europa per primera vegada l'any 2001 a Girona. Actualment el garballó disposa d'una classificació d'especial protecció i, malgrat les advertències dels tècnics, té només un nivell d'amenaça de "quasi amenaçat". L'eruga barrinadora del garballó

Formentor
La plaga es detectà per primera vegada a l'hotel Formentor

se'n menja les fulles i els brots i pot arribar a matar les palmeres. A simple vista es pot veure si un exemplar està afectat per la plaga perquè les fulles presenten forats i a la part exterior de la planta s'hi veu serradís mesclat amb la melassa que fa el mateix garballó.

El servei de Sanitat Forestal ha documentat l'expansió de la plaga, que començà a propagar-se en els viviers de plantes ornamentals a les

zones urbanitzades. De fet, fins i tot se n'ha vist al parc de les Estacions de Palma. Així, dels parcs i jardins de les urbanitzacions i zones turístiques, la *Paysandisia archon* passà a les zones naturals on neix el garballó. Actualment, la península de Formentor, a Pollença, n'és una de les zones més perjudicades, amb una afectació d'unes 4 hectàrees i d'un miler de garballons, aproximadament. Un seguiment fet per Sanitat Forestal a ses Cases Velles, una finca de Formentor on l'any 2008 se'n comptaren més de 200 exemplars d'uns 6 metres d'altura, el 2013 ja només n'hi quedaven 40, fet que dona una idea que la seva progressió és un perill real.

Les zones més propenses per a l'atac d'aquesta plaga són Artà, Andratx, Pollença i Alcúdia. Afortunadament, de moment la Conselleria de Medi Ambient no ha detectat presència de l'eruga al parc de Llevant ni a les muntanyes d'Artà; en canvi, sí que ha estat recentment detectat a la península d'Alcúdia.

No hi troben remei

El problema d'aquesta plaga és que els exemplars de jardineria poden ser atacats amb productes químics, però no així els garballons naturals. Medi Ambient provà aquest estiu un sistema experimental amb feromones que no ha tingut l'èxit esperat, per la qual cosa actualment no existeix cap sistema efectiu per controlar la *Paysandisia archon*. El cap de Servei Forestal ho advertí a les IV Jornades de Medi Ambient de les Illes de 2014: ningú no temia pels geranis abans de la introducció de la papallona que els mata. Ara en queden molt pocs i quasi ja no se'n veuen a Mallorca. —

Una eruga que afecta una de les plantes més resistents als incendis forestals

També a Menorca

La *Paysandisia archon* arribà a Menorca l'any 2006 i el seu progrés és igual de preocupant com ho és a Mallorca. D'altra banda, de moment, no hi ha cap senyal de presència d'aquesta eruga a les Pitiuses. La seva progressió és més lenta que la del becú vermell, indiquen els experts, tot i que no per això s'ha de menystenir.

Pèrdua gravíssima

El garballó és una palmera autòctona de les regions mediterrànies que creix de manera natural a Mallorca a la península d'Artà i als dos extrems de la serra de Tramuntana. Experts naturalistes advertixen de la pèrdua brutal que suposaria la desaparició del garballó per als ecosistemes illencs, considerant la seva resistència al foc.

Paysandisia archon menjant un tronc de garballó.

Mitjans de control

Actualment no hi ha cap producte autoritzat pel Ministeri de Medi Ambient per controlar la plaga. Sanitat Forestal advertix que en cas que s'hagi d'aplicar algun producte fitosanitari, s'han de consultar els productes autoritzats i recomanats a www.magrama.gob.es. En cas de detectar exemplars afectats, cal informar-ne Sanitat Forestal.